

פחד מול אמונה

הרבה מהקונפליקטים ההרסניים נובעים מפחד. בחיים האישיים, הרבה החלטות לגבי קריירה, שותפויות, איפה לגור או אפילו מה לאכול מבוססות על פחד.

בנישואין, הפחד יכול להפוך למקור מרכזי לקונפליקט הרסני. כבר דנתי בבלוגים קודמים כמה קונפליקט נובע מפחד שאנחנו לא אהובים, שהבעות של אהבה הן אנוכיות, מניפולטיביות, או ניתנות רק כדי לקבל משהו בתמורה.

ביחסים בינלאומיים, מדיניות חוץ רבה והחלטות ביטחוניות רבות מבוססות גם הן על פחד.

קחו לדוגמה את המזרח התיכון. העם היהודי הוא אנשים טראומטיים עמוקות. אלפיים שנות רדיפות, חקירות, פוגרומים ולבסוף השואה השאירו צלקות עמוקות. אני לא מכיר משפחה יהודית אחת שלא סבלה מאנטישמיות. במשפחתי, למעלה ממאה קרובי משפחה קרובים — סבים, דודים, דודות, בני דודים — נרצחו בשואה, ושני קרובי משפחה נהרגו במלחמות ישראל-ערב.

אנשים טראומטיים חיים בפחד. אם מנתחים החלטות ביטחוניות ומדיניות חוץ רבות בישראל, הפחד הוא לעיתים קרובות כוח מניע מרכזי מאחוריהן.

אנשים שפחדים נוטים להשתמש בכוח כדי לפתור בעיות. וככל שהפחד גדול יותר, כך השימוש בכוח הופך למרוכז ואינטנסיבי יותר.

אבל גם הפלסטינים חיים בפחד. רבים חוששים שהיהודים לא יעצרו עם הקרקע שהוקצתה על ידי האומות המאוחדות ב-1948; ההתרחבות הזו תימשך; שהפלסטינים ימשיכו לאבד בתים, אדמות, ואפילו אם השלום יגיע, יהודי ישראל ישלטו בכלכלה, והפלסטינים יישארו כפופים לצמיתות.

פחד. פחד. פחד.

והפחד מזמין שימוש בכוח.

הבעיה עם חשמל היא שהוא כמעט אף פעם לא פותר משהו לצמיתות. זה עשוי לדכא בעיה זמנית, אבל בטווח הארוך, ככל שהשימוש בכוח גדול יותר, כך התגובה נגדו מתחזקת בסופו של דבר.

איך עוברים מקבלת החלטות המבוססת על פחד לקבלת החלטות על בסיס אמונה? זו השאלה האמיתית.

וכשאני אומר אמונה, אני לא בהכרח מתכוון לאמונה דתית. אני מתכוון לאמונה שבני אדם יכולים למצוא דרכים לחיות יחד בצורה בונה.

כנראה שזה דורש סוג כלשהו של טיפול—לא רק ברמה האישית, אלא ברמה החברתית.

שנים אני אומר למנהיגים בישראל שאסטרטגיה המבוססת אך ורק על תבוסת חמאס צבאית לא תעבוד בטווח הארוך. ההיסטוריה מראה כמה קשה להביס לצמיתות עם שמונע על ידי שאיפות לאומיות.

הסרבים נלחמו באימפריה העות'מאנית במשך מאות שנים מההרים. ארצות הברית עזבה את וייטנאם. ברית המועצות ולאחר מכן ארצות הברית עזבו את אפגניסטן לאחר מלחמות ממושכות.

כמה חברים בישראל אומרים לי: "אבל ארצות הברית ניצחה את גרמניה ויפן במלחמת העולם השנייה."

האם זה היה? או שקרה משהו אחר אחר שהיה חשוב אפילו יותר?

לאחר המלחמה, גרמניה ויפן נבנו מחדש כלכלית וחברתית. תוכנית מרשל שיקמה את גרמניה. יפן שוקמה ושולבה מחדש בכלכלה הגלובלית.

אם ישראל רוצה שלום ארוך טווח, אולי האסטרטגיה צריכה להתמקד לא רק בביטחון צבאי, אלא גם בסיוע לבניית חברה וכלכלה פלסטינית בת קיימא.

תסתכלו על וייטנאם היום. אחרי מלחמה נוראית, האמריקאים מתקבלים בברכה שם. למה? כי בסופו של דבר הקשר עבר מעבר לכוח בלבד.

האתגר הוא האם בני אדם יכולים לקבל החלטות לא רק על פי פחד, אלא גם על סמך אמונה: אמונה שדו-קיום אפשרי, ושאפשר למצוא פתרונות שאינם מנצח-הפסד, אלא של win-win.

רק חושב,
איצ'אק אדיז